

In memoriam Lyda Voska - Van der Steen

door Peter Kouwenhoven

Onlangs kreeg het bestuur het trieste bericht dat ons verenigingslid Lyda Voska - Van der Steen op 5 februari 2014 op 67-jarige leeftijd is overleden. Lyda was lid nummer 1, de oprichter van de Nederlandse Vuurtoren Vereniging en de drijvende kracht achter het beheer van lichtschip nr. 10, Texel, in Den Helder.

"Veel te vroeg, nog vol plannen en idealen, maar vol bewondering voor haar optimisme en wilskracht tijdens een kansloze en oneerlijke strijd, nemen wij met veel verdriet afscheid van mijn lieve vrouw, dochter, onze moeder en oma." Zo verwoordden Lyda's dierbaren het plotselinge overlijden op de rouwkaart.

Herman Steigstra, een van de vrijwilligers van het lichtschip Texel, heeft een jarenlange vriendschapsband met Lyda en haar man Nanne. Hij heeft de oprichting van de vuurtorenvereniging van dichtbij meegemaakt. Het begon in 1991. Op 2 oktober van dat jaar strandde lichtschip nr. 11, Texel, op de Hondsbossche Zeewering. Nanne en Lyda woonden destijds in Alkmaar en zijn gaan kijken naar het onfortuinlijke lichtschip. Een aantal weken achtereen hebben ze de sloopwerkzaamheden gevolgd en Nanne heeft foto's gemaakt. Herman werkte destijds bij het Loodswezen in Den Helder. Zijn baas, Frans de Gorter, kwam bij het gestrande lichtschip in contact met Nanne. Hij had belangstelling voor de foto's. Nanne bood aan om ze beschikbaar te stellen aan het Loodswezen en heeft ze enige tijd later samen met Lyda op het kantoor in Den Helder afgeleverd. Op de vraag van Frans of hij nog wat terug kon doen, gaf Nanne te kennen dat ze graag de Lange Jaap zouden willen beklimmen. Nanne en Lyda hadden al wat langer belangstelling voor vuurtorens. Nanne was ook lid van de Engelse en de Duitse vuurtorenvereniging. Dat was het moment dat Herman in beeld kwam. Herman mocht namelijk de rondleiding in de vuurtoren verzorgen. Na afloop van het bezoek aan de Lange Jaap meldde Lyda dat ze van plan waren om in Nederland ook een vuurtorenvereniging op te richten en ze vroeg Herman of hij er voor voelde om lid te worden. Herman aarzelde even maar zei al snel: "OK, zet mij maar op de lijst."

Herman nam deel aan de oprichtingsvergadering in Almere. Er waren daar enkele tientallen vuurtorenenthousiasten bijeen, die gereageerd hadden op een advertentie van Lyda in *De Blauwe Wimpel*. Lyda had samen met Willem de Ridder uit Lelystad het initiatief genomen tot de oprichting van de Nederlandse Vuurtoren Vereniging. Lyda en Nanne zouden een bestuur gaan vormen. In Almere hebben ook Paul Slinkert en Cees Rijkers zich beschikbaar gesteld als gewoon bestuurslid. Lyda zou penningmeester worden en Nanne secretaris. Een voorzitter ontbrak

nog. Voor die functie had Lyda Jaap van Dam op het oog. Jaap had ook gereageerd op de advertentie en was aanwezig bij de oprichtingsvergadering. Jaap had vooral belangstelling voor scheepvaart en in mindere mate voor vuurtorens. Vandaar dat hij zichzelf niet onmiddellijk als de aangewezen voorzitter van de vereniging beschouwde. Na de vergadering belde Lyda Jaap en overtuigde hem ervan dat hij de meest geschikte persoon was voor het voorzitterschap.

De officiële oprichtingsdatum van de Nederlandse Vuurtoren Vereniging is 10 september 1992. Op de notariële akte staan vermeld: Jacob van Dam, Nanne Voska en Lyda van der Steen. De eerste ledenvergadering werd gehouden in Maasland in een loods van het bedrijf van Jaap. Na de vergadering werd een bezoek gebracht aan de vuurtoren van Scheveningen.

Lyda was de eerste zes jaar de motor achter de vereniging. Nanne was officieel secretaris maar volgens Herman had hij daar niet zoveel mee en deed Lyda het secretariaat erbij, naast het penningmeesterschap. Daarnaast organiseerde zij de vuurtorenreisjes, ondermeer naar Roter Sand. Bovendien schreef ze verhalen voor het verenigingsblad *de Vuurboet*, waarvan Paul Slinkert de redacteur was. In het eerste nummer kwam een uitgebreid verslag van de gebeurtenissen rondom het gestrande lichtschip Texel. In 1994 werd Anneke Menting secretaris en nam het werk voor de *Vuurboet* over van Paul.

Jaap Termes is ook een van de leden van het eerste uur. Jaap verzamelt al vanaf de jaren zeventig vuurtorenpostzegels en was al lid van de Amerikaanse vuurtorenvereniging. Hij had de advertentie in de *Blauwe Wimpel* gezien, waarin vuurtorenenthousiasten en verzamelaars werden opgeroepen om naar Almere te komen voor de oprichting van een vuurtorenvereniging. Jaap heeft vanaf het allereerste nummer van *de Vuurboet*, in de zomer van 1992, de postzegelrubriek verzorgd en doet dat nu nog steeds met enthousiasme. Al die tijd heeft hij ook contact gehouden met Lyda en Nanne en kwam regelmatig even bij ze langs voor een praatje.

In februari 1993 werd lichtschip nr. 10 voorgoed binnengehaald vanaf de positie Noord-Hinder en naar Hellevoetsluis

Lyda in november 2013 met de originele bouwplaat van lichtschip nr. 10. Na de buitendienststelling was deze spoorloos verdwenen maar sinds kort weer terug op de plek waar hij thuishoort. Foto: Paul Schaap.

gebracht. In 1994 is het schip naar Terschelling gesleept om het vierhonderdjarig bestaan van de *Brandaris* luister bij te zetten. In 1995 kreeg het een definitieve ligplaats in Den Helder. Lyda en Nanne voelden er wel voor om dit lichtschip in beheer te nemen als museum. Mede daarom hebben ze de Stichting Historie der Kustverlichting opgericht. Romke van der Veen, voormalig medewerker van de Technische Dienst van 's-Rijkskustverlichting in Scheveningen, werd gevraagd als voorzitter zitting te nemen in het bestuur. Dat was ook het moment dat Romke lid is geworden van de vuurtorenvereniging. Op 31 augustus 1994 is de notariële akte in Utrecht getekend. Het doel van de stichting is: het bevorderen van kennis, inventariseren en documenteren van kustverlichtingsobjecten, zoals vuurtorens, lichtschepen, bebakening en betonning, en het constructief meewerken aan het behoud en beheer hiervan. Het beheer van het lichtschip werd het belangrijkste project van de stichting.

Op 8 juni 1996 is het lichtschip officieel als museum geopend, met als ligplaats de Oude Rijkswerf Willemsoord, waar meer museale nautische objecten waren te bewonderen. Omdat dit lichtschip hoofdzakelijk op de positie Texel heeft gelegen, is deze naam op de zijkant van het schip geschilderd. Formeel is het beheer van het lichtschip Texel pas op 19 december 2008 in handen van de Stichting Historie der Kustverlichting gekomen.

Lyda en Nanne zijn met het oog op het werk voor het lichtschip verhuisd van Alkmaar naar Den Helder. Samen met een aantal vrijwilligers zijn ze vanaf de herfst van 1995 aan het werk gegaan om het lichtschip weer zoveel mogelijk in oude staat terug te brengen. Oude machines en nautische apparatuur zijn overal vandaan gehaald en in het schip geplaatst. De vertrekken van de kapitein en de lichtwachters zijn ingericht als in de jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw. Er is ook een expositieruimte gecreëerd met voorwerpen die een sfeerbeeld geven van de geschiedenis van de kustverlichting.

Lichtschip Texel is het levenswerk van Lyda. De 'moeder van het lichtschip' werd ze genoemd en de vrijwilligers 'haar mannen'. Nu is ze er niet meer maar Herman verzekert dat de vrijwilligers samen met Nanne haar nalatenschap blijven beheren.

*"Wat had ik jullie nog veel willen vragen,
Jullie gewoon nog heel even willen zien.
Maar helaas is die tijd nu verstreken,
Dus hou van jullie naasten in je leven
En denk aan de mooie momenten van ons samen."*

Lyda